

Posudek na habilitační práci

Mgr. Tomáše Šmída Ph.D.: Cesta k Imaratu Kavkaz. Příběh severokavkazského džihádismu a Imarat Kavkaz jako nestátní ozbrojený aktér. 2021. 671 str.

Předložená habilitační práce je velmi obsáhlým empirickým příspěvkem ke studiu severokavkazského džihádismu o cca 1000 normostranách (vč. seznamu literatury a dalších náležitostí). Jedná se o výsledek dlouhodobého výzkumného působení autora, který využil značnou část dosavadního bádání v tématu a také vlastní rozhovory, pečlivě popsané a charakterizované (a to hned několikrát, viz dále). V heuristické oblasti značnou část tvoří internetové články z nejrůznějších ruských médií či analýzy. Nutno konstatovat, že při absenci jiných zdrojů patří četba a analýza podobných zdrojů ke standardním nástrojům v politických vědách. Využití lokálních zdrojů, nejen pokud jde o již hodnocené rozhovory, ale také nejrůznější ruskojazyčné (ruské či čečenské kanály) je dostatečně kritické a autor si úspěšně zachovává odstup od často jednostranně zabarvených mediálních výstupů čečenské i ruské provenience. Oceňuji zároveň i fakt, že autor dokázal většinu práce udržet vytyčenou dějovou linii a neuhýbat do dalších vedlejších témat. V práci je rovněž poměrně málo jazykových problémů či překlepů, text je psán kultivovaně a velmi čtivě.

Nehledě na detailnost celé práce a pečlivost autora při jejím zpracování však nemohu vynechat některé problémy, které do určité míry snižují vědeckou podstatu předložené práce.

1) Autor zdůvodňuje obsáhlou práci tím, že bez detailních znalostí kontextu i vzájemné provázanosti jednotlivých případů není možné postihnout celý fenomén práce (s. 6). Fakticky si tak klade za cíl synteticky shrnout dosavadní poznání o severokavkazském džihádismu do jistého všezahrnujícího kompendia, které by postihlo do detailů všechny možné a dostupné aspekty problému (byť i tak všechny detaily jednotlivých událostí i jejich příčiny nebudou známy). Takto pozitivistický či ještě lépe post-pozitivistický přístup by byl v případové studii sám o sobě smysluplný, kdyby na něj navazovala hlubší analýza spojená s teoretickým posunem tématu či testováním odpovídajících teoretických koncepcí. Očekával bych, že se autor pustí (uvádím jako příklad) do kritické analýzy konceptu warlordismu či jiného podobného fenoménu. V textu se však obvykle omezil na popsání teoretického problému (jakkoli vyčerpávající a fundované) a příklonu k jedné z koncepcí (v tomto případě A. Giustozziho na s. 57-58 an.), přičemž v dalším textu není s touto koncepcí dále pracováno. Vědecký přínos celé práce ve světovém (nikoliv v českém či slovenském) kontextu je proto spíše omezený.

2) Z hlediska vědecké přínosu práce si tak jako čtenář i hodnotitel musím klást otázku, zda je nutné v takovémto pozitivistickém duchu do habilitační práce dát skutečně všechny výsledky svého bádání či zda skutečně uvádět podrobně všechny události, když je s nimi stejně málo pracováno a také se neprojeví vědecký odstup či nadhled od tématu předpokládaný u tohoto typu práce. Faktografie totiž v tomto případě nevede ke slibovaným analytickým závěrům ani k výše zmíněným reformulacím teoretického rámce.

3) Autor sice jako přidanou hodnotu uvádí rozhovory s účastníky konfliktu a dalšími osobnostmi, které měly s tématem co do činění. Ve skutečnosti však tyto osobnosti nepřinášejí výrazně novou informaci a spíše potvrzují dosavadní poznání. Autor sice poskládal dosavadní pestrou mozaiku zdrojů a potvrdil je těmi svými, nicméně výzkumník obeznámený s klasickými pracemi (Broers, Cornelle, Ratelle, Souleimanov/Aslan, Zartman) či populárně-vědeckými analýzami (Markedonov, Vatchagaev aj.) ve výsledku nenachází v předloženém souhrnu příliš mnoho nového, jakkoliv uznávám, že informace jsou pečlivě sebrány a protříděny.

4) Avizovaná provázanost dat a poznatků se v samotném textu příliš neprojevuje. Čtenář práce musí projít podrobná deskriptivní vyprávění o proběhlých událostech, ve kterých autor zdaleka ne vždy prokazuje svou tezi o „deskripci implikující analýzu“ (parafráze autorova tvrzení na s. 8). Značný objem publikovaných dat také v některých případech vedl k jejich opakování (například salafismus vůdců čečenského a jiného odboje, charakteristika respondentů a obsah jejich rozhovorů).

Ani v závěru práce není zcela jisté, kde je autorův přínos do teoretického výzkumu, který by bylo možné na oboru Politologie očekávat. Práce spíše spadá do oboru Regionální/Politická geografie nebo Teritoriální studia, kde by byla téměř jednoznačně přínosná a přijatelná.

Celkové hodnocení:

Autor odevzdal poctivou a solidní faktografickou práci, disponuje potřebnou znalostí terénu, stejně jako teoretické či aplikované literatury. Zároveň však práci chybí výraznější vědecký závěr očekávaný na oboru Politologie. Rozhodnutí o doporučení či nedoporučení pro postup Mgr. Tomáše Šmída PhD. do další fáze habilitačního řízení plně nechávám na rozhodnutí habilitační komise v souladu s čl. 3, odst. 7-8 „Řádu habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem na Univerzitě Palackého v Olomouci“.

Doc. PhDr. Slavomír Horák, PhD.

V Praze, dne 31. října 2022.